

**Theologiae Moralis Sacramentalis Ad Instructionem
Ordinandorum & Curandorum Ex Materia De Sacramentis
In Genere Et Ordinis Eucharistiae, Poenitentiae, Ac
Matrimonii In Specie**

De Matrimonij Sacramento, & omnibus Peccatis contra VI. præceptum, ac
de Abortu

Sporer, Patritius

Salisburgi, 1711

Classis IV. Impedimentorum. Nimia distantia. Cultûs disparitas.
Impotentia.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55333)

ad incurrendum quodvis impedimentum
mens, ita & hoc criminis impedimentum,
requiri scientiam talis impedimenti, nec
sare ignorantiam, quod tali crimine contri-
tur impedimentum dirimens, & matrimonium
fiat nullum; quia etiam hoc impedimentum
ab Ecclesia inductum est non præcise in
nam delicti; sed principaliter ad absterren-
homines, ne spe matrimonii crimina commi-
tant: prout unanimiter supponunt DD. uni-
si suo loco allegandi; neque ullus hactenus
in dubium revocavit. Novissimè Diana par.
resol. § 1. pro opposita sententia citat *Baucy*
Baucy autem id ex se non asserens citat *Pa-*
dani antiquam sententiam obsoletam, adeo-
hodie nullum probabilitatem afferentem;
tamen nec *Diana*, nec *Baucy* ulla nota-
ciunt oppositam sententiam *Paludini*, ideo-
cum P. Gobat hic cas. 10. num. 202. non
rer illos, qui bona fide contraxerunt ad
impedimento criminis relinquere in bona fide.

CLASSIS IV.

Impedimentorum.

NIMIA DISTANTIA.

Continet duo vel tria ultima impedimen-
Cultus disparitas: impotentia, sub qua-
tiam comprehenditur impedimentum ætatis.

SUMMARIA.

115. Matrimonium fidelis cum infideli seu non baptizato
nullum est.

117. Valida autem sunt matrimonia Catholicorum cum
hereticis regulariter.
118. Illicita tamen mortaliter per se loquendo.
120. Et prorsus impia cum promissione relinquendi par-
tem prolium in fide heretica.
121. Impotentia coeundi.
123. Quando censeatur adesse, & unde oriatur?
124. Si perpetua sit & incurabilis licet ac antecedens.
125. Dirimit Matrimonium contrahendum tantum.
126. Quid in dubio, an sit perpetua, nec ne?
127. Impotentia superveniens non dissolvit matrimonium
semel contractum.
128. Nulla impotentia temporalis tantum etiam antece-
dens dirimit.
130. Impotentia etatis jure naturæ dirimit solum inter
contrahentes ante sufficientem usum rationis.
131. Jure vero Ecclesiastico dirimit inter impuberes, ma-
sculum scilicet ante 14. & femellam ante 12. annum
impletum.
132. Nisi malitia suppleat etatem.
134. Quoad impotentiam sexus mixti, seu matrimonia
hermaphroditorum ponuntur quatuor casus, usque
ad n. 139.

§. XV.

CULTUS DISPARITAS.

Hoc est: Diversitas Religionis, sed illius
solius, quæ est inter fidelem & infidelem,
seu baptizatum, & non baptizatum est impedi-
mentum dirimens matrimonium inter illos.
Omnium DD. consensu. Id tamen non jure na-
turali aut divino (quidquid nonnulli sine solida
ratione dicant apud Sanchez citandum) sed so-
lo Ecclesiastico, eoque non scripto; non enim
invenies Canonem qui clarè indicet hanc an-
nullationem. Ut latè disputat Sanchez l. 7. disp.
71. sed

71. sed consuetudinario, consuetudine & petuo usu Ecclesiæ approbante. Ut post Chrechez & alios communiter, benè probat *disp. 36. sect. I. num. 4.* addens tamen, pro re ex Traditione Apostolica.

116 Certissimum autem est apud omnes, tale matrimonium esse illicitum jure naturali ac no, in lege veteri sæpè gravissimè prohibita ac etiam in nova: 2. *ad Corinth. 6. Nolite cere jugum cum infidelibus.* Idque ob pericula perversionis & malæ educationis. Sed de plura dicere nihil opus vel utile. De hæreticis autem dixi primo Præcepto; *Cum de communicatione Catholicorum cum hæreticis.* Ne tamen loco mancus sim, reddo compendio.

Matrimonia Catholicorum cum hæreticis

117 **H**Æc secundum leges Ecclesiæ inita valent sunt, saltem regulariter. Communis sententia Theologorum (adversus nonnullos Calvinistas) & certa sententia, adeò ut Bellarminus *de concil. c. 4.* expressè dicat, esse errorem in fide si quis asserat, matrimonium catholici cum hæretico esse invalidum. Et ratio est; quia nec naturalis, nec divina, nec Ecclesiastica lex, sed aliò impedimento dirimente, irritat ejusmodi conjugia: neque obstat, quòd hæreticus non credat matrimonium esse Sacramentum; nec aut ratio Sacramenti inter baptizatos non potest separari à contractu legitimo matrimonii, ut multi docent: aut certe regulariter hæretici ipsa non separant cum habent generalem in-

tentio

ententionem contrahendi matrimonium more
Christiano seu à Christo ordinato in vera Eccle-
sia. Quanquam negari non possit, esse tam per-
versos hæreticos, qui simpliciter nolint contra-
here cum Sacramento vel indissolubiliter: quo
casu matrimonium utique esset nullum; quare
dixi *regulariter*.

II. Illicita mortaliter sunt illa matrimonia, 118

ut per se loquendo peccent mortaliter catholici
ineuntes matrimonia cum hæreticis: & maxime
catholicæ habentes hæreticis. Ita communis
DD. Catholicorum omnium, & nominatim
innox citand. N. III. & IV. Ratio multiplex est.

1. Quia communicant cum hæreticis in rebus
sacris. 2. Quia ministrant Sacramenta indigno;
quia conjuges sunt hic ministri Sacramenti. 3.
Exponunt se, præsertim mulieres, periculo
apostasiæ. 4. Quia tacite vel expresse solent pro-
mittere, se positive permissuros, ut dimidia pars
liberorum educetur in Religione acatholica. 5.
Deniq; quia valde est credibile, multa ex iis ma-
trimoniis esse jure divino irrita; sicut jam insi-
nuavi. Unde Concilium generale Chalcedonense
can. 13. & Agathense *can. 67.* apud Gratian. *c. non
oportet. 28. quest. 1.* interdicit talia conjugia.

Hinc recte infert Perez *disp. 36. sect. 2. num.*
1. certum esse, jure naturali, divino & Ecclesia-
stico esse irrita per se loquendo sponsalia Catho-
licæ cum hæretico; quia promissio de re turpi
non potest non esse turpis.

III. Illi etiam Catholici vel Catholicæ per se
loquen.

loquendo peccant mortaliter, qui in Urbibus
pagis mixtæ religionis contrahunt cum hæ-
cicis. *Valentia, Bellarmin, Serarius, Coninck-
sius*. alii citati. | *Tanner* tomo 4. disp. 8. qual
num. 99. *Perez* cit. disp. 36. sect. 2. *Bulentius*
l. 2. tract. 3. *Jacob Marchant*. in candelab. m.
8. lect. 15. *Gobat* casu 9. num. 218. alii. (C
tra *Azorium* part. 1. l. 8. c. 11. *Sanchez*
disp. 72. consentiente *Laymanno* c. 14. num.
si nullum subfit periculum subversionis,)
tio invicta est, quia illa commixtio non ex-
sed potius firmat rationes num. præcedenti
tas: ergò per se non sunt licita illa connubia
exclusis omnibus illis malis & periculis,
insuper gravis causa, videlicet spes sopiendi
ves discordias, convertendi conjugem ad fidem
& ut addit *Lessius*, si puella nequeat inter Cat-
licos reperire conjugem paris conditionis. I
rò quia Germani DD. *Tannerus* & *Lay-
man* itémque *Marchantius* Belga rectissime testi-
tur, oriri communiter majora mala inde, quàm
bona; idcirco reor esse rarum casum, quo
à parte rei & in individuo licita hæc connubia
meritoque *Tanner*, & *Gobat* cit. monent Do-
minos Parochos, ut quoad possunt, sese opo-
nant talibus conjugis, nec assistant, nisi suscepti
ex justa causa & sine morali periculo subver-
sionis: nunquam autem, planè nunquam illis, qui
bus sponsi addunt pactum impium sequens.

120 IV. Prorsus impia & nullo modo vel ca-
licita sunt matrimonia, quibus conjux Catho-
licus

Sect. 1. De Impedimentis matrimonii. 125

licus promittit apertè vel occultè se relicturum partem liberorum sine cultura veræ religionis. Ita docent Navar. l. 1. consil. 1. quest. 25. num. 63. Coninck, disp. 31. dub. 4. Lessius in assessor. v. hereticorum cum catholicis conversatio. c. 33. Tanner cit. Layman cit. tract. 10. part. 4. c. 14. num. 3. Dicastil. disp. 7. num. 705. Marchant cit. Le 7. 1. Manuale Parochor. part. 2. c. 7. num. 5. Perez de matrimonio disp. 36. sect. 2. Gobat cit. num. 221. rationem benè dat Layman cit. *Illud porro apud omnes in confesso est, si matrimonio catholici cum heretica pactum adjiciatur ut liberorum alii, puta masculi patrem fidelem; femellæ verò matrem hereticam sequantur. impium & irritum esse: quandoquidem ad utrumque pertinet cura liberos suos omnes in vera fide ac religione educandi.* Perez autem cit. sic loquitur. *De pactis verò, quæ in istis conjugis quandoque ineuntur, ut quidam ex filiis nascituris fidei catholica alii heresi adhareant, certum est, esse prorsus impia & irrita, tum contra jus Ecclesiasticum. c. ex litteris. de convers. infidel. tum contra jus divinum; quoniam parvulis usu rationis carentibus cura parentum ministrare & præbere debet remedia ad salutem necessaria, adeoque filii parvuli instruendi sunt in fide & Religione catholica.* Sic Perez nemine contradicente. Et tandem, neque Deus auctor naturæ, nec Christus auctor Sacramenti instituit matrimonium ad educandos filios diabolo, sed Deo.

Obfer-

Observat tamen sapienter & singulare Tanner. cit. num. 91. in casu, quo matrimonium catholicæ cum hæretico licitum est, tumque commodi & momenti habiturum ad publicum bonum promovendum, nec minus via aut ratio suppedit, quæ à marito tunc tunc liberam facultatem universam prole catholicæ Religionis cultum educendum, videtur illicitum adjicere cautionem aut conditionem, ut saltem aliqua pars liberorum, nihil impediante marito, in catholica Religione informetur, nil interim quoad cæteros præjudicando juri catholicæ matris, quæ tunc tunc pro viribus filios omnes in vera Religione instruere. Ita Tanner. ita Gobat; ita ego: & quidni tu quoque? Hinc sumes resolutionem ad hunc quentem casum. Petrus zelosus Parochus querit in confessione ex muliere, quam ignorat proptam esse viro acatholico, utrum liberos christianè educet? respondet illa, filias quidem ita educo, sed filios viro relinquo; quia sic est in hac patria. Quæritur, an Parochus absolvat talem mulierem? R. Licitè, & illicitè: si mulier dicat, maritum ita invigilantem perversioni liberorum, & hos ita pertinaciter hæerere institutioni paternæ, ut suâ operâ aliud effectura sit, quàm graves dissensiones, et furas in verbera.

Illicitè: si probabilis spes appareat alicuius frugis; peccat quidem illa mulier ex erronea conscientia, si ideo abstineat ab educatione

tholica liberorum, quod in contractu matrimoniali sponderit, se abstenturam; nam (inquit Ulpianus. l. generaliter. ff. de verbis obligator.) *generaliter novimus, turpes stipulationes nullius esse momenti.* Cessabit tamen peccatum, si mulier ob causam aliam modò indicatam abstineat.

§. XVI.

I M P O T E N T I A.

Impotentia coeundi seu exercendi copulam carnalem perfectam perpetua præcedens dirimit matrimonium contrahendum, non dissolvit contractum superveniens, etiam perpetua. Est certissima apud omnes. Et constat toto titulo: *De frigidis & maleficiatis, in 4. Decretal. & 33. quest. 1. in Decreto.* Ratio est; quia contractus matrimonii essentialiter includit obligationem dandi inter se corpus ad copulam carnalem: atque juxta regulas juris: *Impossibile nullum est obligatio.* Et: *Inhabilis ad solvendum, est etiam inhabilis ad promittendum:* ergo talis perpetua impotentia coeundi est impedimentum dirimens seu irritans & annullans matrimonium. Idque non tantum jure Ecclesiastico, sed etiam jure divino & naturali, itaque ex natura rei; nam de jure naturæ est, ut non possis tradere potestatem tui corporis ad actum impossibilem. Quare sive scias, sive nescias tuam impotentiam, si tamen verè impotens sis, impedimento affectus es. Jam termini parum verecundi necessario tamen explicandi sunt.

I. Impotentia coeundi,

122 **N**Am impotentia generandi tantum, seu
 rilitas nullum matrimonio affert imp
 mentum; nunquid enim negabis, sanctos
 chariam & Elisabeth fuisse veros conjuges
 Communissima. Et latè Sanchez l. 7. disp.
 num. 24. Ratio; quia jam adest potestas ad
 principalem immediatum, scilicet perfici
 copulam, etiamsi desit quasi per accidens
 ctus copulæ, scilicet proles; adeoque licet
 non possit haberi finis principalis matrimo
 ni, qui est prolis generatio, habetur tamen finis
 cundarius, qui est remedium concupiscentiæ
 nam propterea potest maritus commisceri
 jam prægnanti vel partui vicinæ, quamvis
 novo effectu copulæ. An peccet, qui sciens
 volens ducit sterilem, ut sine effectu prolis,
 tum libidine fruatur. Alibi videbimus *con
 debito.*

Petes tamen incidenter. Si mulier po
 quidem sit ad actum conjugalem, nec infans
 da, tamen cum suo vitæ periculo vel cum pro
 morte seu cum abortu semper pariat v. g. vi
 jam experta. An validè & licitè rursus con
 het matrimonium? R. Certò valebit; quia
 potens est ad id, quod essentialiter requiritur
 Certò etiam illicità, si hoc faciat nesciente
 marito; quia illi magnum damnum infert, d
 in re tam gravi eum decipit; ipso autem sciens
 nequaquam peccabit ex hoc capite, quia sciens
 & consentienti non facit injuriam. At vero

alio capite propter periculum & damnum, quod sibi ipsi & proli causat; peccare mortaliter censet *Bossius* apud *Tambur.* cit. tract. 1. c. 13. §. 2. num. 12. Nec excusari posse à fine, remedium adhibendi tentationibus concupiscentiæ; eas enim aliis mediis, orationibus, mortificationibus cum Dei Gratia superari posse. Verum tunc non peccaturam, si marito sciente nubat, æquè probabiliter docent citati, & nos in simili; cum de debito. *Sanchez disp.* 120. quia non facit injuriam nec proli nec sibi. Non proli; quia melius est aliquanto tandem tempore esse, quam nunquam esse, non sibi, quia durum est negare mulieri remedium matrimonii à Christo Domino ad eum finem institutum: & eam compellere ad remedium mortificationis duræ & extraordinariæ; nam neque infirmum, ut vitam seruet, obligamus ad remedium admodum difficile conqui- rendum ac sustinendum.

II. Exercendi copulam perfectam.

Scilicet cum emissionem seminis intra vasa- 123
turale sufficienter ad generationem. Impos-
sibilitas ergò hæc certò adest, quando ex his tri-
bus aliquid deest: potentia penetrandi vasis: po-
tentia emittendi verum semen; potentia illud
immitendi intra vas. Adeoq; ex parte virorum
ex multiplici capite oriri potest, utpotè primò;
quia eunuchus; 2. quia naturâ frigidus verò se-
mine omninò caret, aut sufficiens ad generatio-
nem non affert; 3. quia nimis calidus naturâ, ut

semper totum semen effundat, priusquam erigatur vas naturale; 4. quia naturæ nimis debile membrum ad copulam sufficienter non erigitur; 5. quia membro nimis brevi, aut contra naturam grasso vel improporcionado: atque etiam si in se non sit impotens respectu omnium, modo sit impotens respectu hujus certæ personæ, quæ qua actum perfectum copulæ exercere nunquam possit, erit impedimentum dirimens matrimonium contrahendum, adeoque dissolvens nullum contractum cum illa certa persona; etsi non impediatur ab omni alio matrimonio, sed alii sibi proportionatam ducere possit: quo casu dicitur *vir, impotentia respectiva*. Cum autem est impotens respectu omnium, dicitur *impotentia absoluta*. Ex parte fœminæ plerumque obstat stitudo tantum, aut absoluta, aut respectiva respectu talis viri. Unde generaliter à communibus contingentibus in jure impotentes, viri quidem vocantur *frigidi*, fœminæ *arctæ*. Et pro hoc notat Sanchez l. 9. disp. 7. quod licet mulier non possit unquam retinere semen, nihilominus subsistit matrimonium; quia antequam fiat expulsio copula jam perfecta fuit. Et hinc evnuchi, quodammodo utroque testiculo carentes, cum ex Medicorum omnium sententia verum semen emittere nequeant, invalidè contrahunt matrimonium Communissima. Uti declaravit Sixtus V. apud Sanchez disp. 92. & Perez disp. 37. At vero qui alioquin sanis & integris virilibus uno tantum testiculo caret, certum est, esse potentem.

ad verum semen emittendum, ideóque etiam ad matrimonium contrahendum.

Senes decrepiti, ita debiles ut nunquàm possint actum conjugalem consummare, invalidè contrahuut matrimonium; quia jam ejusmodi potentia esset in futurum perpetua. Communis DD. cum Sanchez *disp.* 92. *num.* 70. Bonacina *hic quest.* 3. *proposit.* 13. Contra tamen, etiam hos senes validè contrahere, docet *Henriq.* apud *Bonacin.* cit. eò quòd illa sit impotentia per accidens, cùm semper retineant antea habitam potentiam suam intrinsecam seminandi. Opinionem hanc multi sequuntur RR. saltem post factum: ut ejusmodi connubia jam contracta tanquam invalida dissolvi non debeant, dumòdò post triennalem experientiam deinceps castè vivant, juxta dicenda inferiùs. Et ego in contingentia facti consultus semel tantum sic fieri permisi. Certum autem est quantumvis senes & decrepitos validè contrahere matrimonium, si per medicamenta vel qualitatem ciborum possint fieri sufficientes ad copulam conjugalem; eo ipso enim impotentia erit temporalis tantum. Insuper Pontius apud *Dianam part.* 4. *tract.* 4. *resol.* 75. etiam post Bullam Sixti V. docet spadones, senes & quosque impotentes posse contrahere matrimonium cum impedimentis consciis, non ad usum matrimonii, sed ad societatem vitæ & castè vivendum per modum fratris & sororis. Quam sententiam probabilem censet, & latè defendit *Diana* cit. Verum eam

acriter impugnant alii DD. communissime, & oppositam sententiam negativam Sanchez *l. 3. disp. 97.* vocant certissimam Dicastil. *disp. dub. 43.* omninò veram : Tanner. *disp. 9. q. 4. num. 136.* certam : Perez *disp. 37. Sect. 1.* communem sensum totius scholæ, idémque sentiunt *Hurtadus* cum *Tambur.* cit. §. 2. *num. 1.* Gobat *cas. 13. num. 547.* & præter rationem latè videndas apud citatos sufficit Bulla Sixtina absolute definit : impotentiam esse impedimentum dirimens matrimonium, & nihil obstitit quoad hunc vel illum usum.

III. Perpetua.

124 **P**Erinde est, quòd hæc impotentia copulæ perpetua oriatur ex causis naturalibus, in exemplis allatis, sive ex maleficio per magicas incantationes, dummodò talis sit, ut neque medicinâ, neque ordinariis Ecclesiæ exorcismis tolli unquam licite possit. Esto 1. tolli possit per medium valdè difficile & periculosa vitæ vel gravis morbi, v. g. arctitudo foeminae per incisionem periculosam, &c. adhuc censetur impotentia incurabilis, ut nec mulier tunc turpati, nec vir eventum incisionis expectare, sed petita solutione matrimonii, tanquam impotens conjux potens ad alias nuptias licite transire possit. Ut ex communi latè probat Sanchez *7. disp. 93. num. 20. 2.* Estò etiam impotentia tolli possit per media illicita v. g. incantationem magicam : vel maleficium ligaminis ali-

novo maleficio, &c. adhuc cenfetur incurabilis; quia quod jure (feu licitè) non possumus, abfolutè non poffe cenfemur. 3. Efto etiam per miraculum tolli poffit, adhuc tamen naturaliter manet impotentia perpetua & dirimens; unde fi conjux cum perpetua impotentia contrahens, poftèa per miraculum fanetur, nihilominus matrimonium femel irritè contractum, irritum manet, neque conualefcet, nifi novo confenfu privatim contrahant. Omnia ex communi Sanchez cit. *Layman. c. 11.* alii paffim. Aliud eft, fi impotentia maleficata fanetur ordinariis Ecclefie exorcismis vel mediis fpiritualibus, tunc enim fanitas non cenfetur miraculofa, quippè medio ordinario procurata, & hoc ipfo conftat impotentiam non fuiſſe perpetuam, fed temporalem, quippe ordinario medio curabilem; ideòque matrimonium ab initio valuiſſe. Ut colligitur ex *c. Ultimo. 33. quaft. 1. & c. Fraternitatis. De frigidis.*

Denique licèt conftitutus in mortis periculo validè matrimonium contrahat, & quandoque etiam licitè, utpotè ducendo concubinam ad effectum meretricium emendandum, vel ad prolem legitimandam; quia talis habet potentiam exercendi copulam, etſi hic & nunc per accidens impeditam. Communis DD. cum Sanchez *l. 7. diſp. 205.* Tamen ſi in tali, ex vi morbi vel aliundè potentia generativa totaliter deſtructa vel perpetuò impedita fuiſſet, ut nullo medio ordinario reparari poſſet, ſimpliciter talis homo

impotens censetur, & ineptus ad matrimonium contrahendum, & sic contractum, etsi is postea convalescat & diutius vivat, irritum est & nullum. Ut rectè monet Coninck *disp. 2. dub. 7.* & ex eo Layman cit. *c. 11. num. 4.*

IV. Dirimit matrimonium contrahendum tantum.

125 **I**mpotentia ejusmodi perpetua antecedens matrimonium, quæ scilicet jam existeret tempore, quo matrimonium contrahebatur, dirimit matrimonium contrahendum. Ideoque quamprimum constat medicorum vel medicinarum judicio matrimonium cum impotentia perpetua contractum esse, statim separandi conjuges putatitii, potenti libertas aliter contrahendi permittenda. Insuper in dubio: utrum impotentia fuerit reverà contracta ante matrimonium, vel postea secuta? ex communione probabilius docent Abbas in cit. *c. Fraternitatis* & Layman. *c. 11. num. 6.* præsumendum esse, quòd impotentia antecesserit; si enim nunquam copula exerceri potuit, & nullis indicis constet, quandò impotentia contracta sit, præsumitur jam ante matrimonium existisse, ideoque fuisse illud irritum. Idque ego cum Gobat *cap. 18. num. 432.* verum credo, si impotentia provenit ex causis naturalibus; at verò si provenit ex maleficio, res valdè perplexa & minimè tuta est, ut separentur tales conjuges. Ut fatetur Dica- *stil. disp. 7. dub. 49.* adhuc tamen concedens, posse

posse in dubio præsumi jam præcessisse, eò quòd hoc malum soleat immitti in eum finem, ut matrimonium dissolvatur. Sed hoc ipsum valdè incertum est, quin potius videntur eo maleficio conjuges velle perpetuò affligere malefici homines. Hoc ultimum solatium potest esse confessariis notandum, quòd nobiles DD. afferant matrimonium dirimi per impedimentum superveniens matrimonio rato tantum, sed nondum consummato, quale semper erit in proposito; nam post consummationem nihil amplius dirimere certum est apud omnes. Insuper aliqua adnotanda sunt pro praxi non in frequenti.

I. Cum constat quidem impotentiam fuisse ¹²⁶ antecedentem, at dubium est, vel non satis constet, an ea impotentia perpetua sit, vel temporalis, non statim dirimere matrimonium, sed utendum est privilegio juris *c. Laudabilem. De frigidis & maleficiat.* Quo conceditur ipsis trienne spatium ad experiendum, quo sine emendatione elapso, tandem separandi sunt, datâ licentiâ conjugis potenti ad alias nuptias transeundi, Authoritate tamen Ecclesiæ ob scandala vel pericula & varia mala evitanda. Quòd si tamen fraternæ charitatis vinculo constricti, ut frater & soror cohabitare consentiant, abstinentes ab omni carnis copula & impudicitia, id quidem eis jure permissum, sed sæpè non consultum est ob periculum incontinentiæ ex parte conjugis potentis.

II. Matrimonium semel ratum, licèt nun- ¹²⁷
I 4 quàm

quam consummatum, nulla postea superveniente impotentia dirimitur, ut significatur *qui 32. quest. 7.* quoad matrimonium consummatum certissimum est; quoad ratum omnino communis DD. cum D. *Bonavent.* *Richaro*, aliis *in 4. d. 34.* & *Sanchez l. 7. c. 102.* Ratio est; quia potestas semel data perveniente impedimento usus, non irritatur, at in matrimonio rato jam data est potestas conjugum, &c. At tamen iis conjugibus, quibus matrimonium impedimentum advenit, sunt tactus & oscula ad declarandum affectionem conjugalem vel ad sedandam non nihil concupiscentiam, dummodò absit periculum pollutionis, etiam ligatis semper illicitæ. Imò quod diu probabilis spes superest copulam aliquam perficiendi, concessum est talibus copulam carnari, etsi præter intentionem pollutio seu emissio totius seminis extra vas contingat. Ut communi docet *Navar. c. 22. num. 60.* *Sanchez. Layman.* cit. Insuper, nondum quid legi, sed vir magnus, in praxi versatissimus matrimonii consulenti respondit. Quòd si ex tali impedimento superveniente; v. g. si uxor post puerperium destructa & arcta facta sit, & absque periculo secari nequeat, si saltem pars seminis subintrare possit, posse se excitare applicando, etsi major pars seminis effundatur, dummodò aliquid intret, prout regulariter fit attrahente matrice, sic enim in sequenti puerperio fortè remedium invenietur.

III. Nulla impotentia corporalis tantum, c-128

tiam antecedens, dirimit matrimonium, nisi jure Ecclesiastico in ætate impuberi, de quo mox infra. Ita omnes, teste Sanchez l. 7. disp. 92. num. 5. Sic enim definitum est c. fraternitatis. eodem titulo: Neque enim de ratione matrimonii est, ut possit semper haberi copula perfecta, sed, ut aliquando. Quid si autem laborans impotentia temporali nihil dicat de hoc vitio alteri parti, an non sufficiat hæc deceptio ad dissolvendum matrimonium? R. Esse rem dubiam. Sufficere negat Sanchez, cit. Concedit Sor. Henric. cit. alii apud ipsum. Utere Sententiâ pro re nata. Cæterum quando impotentia habendi copulam tolli potest sine periculo mortis vel gravis morbi, tenetur impotens admittere remedia naturalia v. g. mulier arcta incisionem non periculosam medicorum judicio. Sanchez, Bonacin. alii communiter; quia hoc est necessarium ad copulam, cujus potestatem transfudit in maritum. At quid si nolit pati incisionem, valebitne matrimonium? Res rursus dubia. Bonacin. ex communi dicit valere; at valere negat Basilus Pontius de Matrimonio l. 7. c. 62. cum Diana part. 3. tract. 4. resol. 201. ideoque mulierem compellendam ad incisionem non periculosam. Rursus utere iterum sententiâ pro re nata.

IV. Dictum est jam conjuges impotentia laborantes, non propriâ, sed judicis Ecclesiastici autoritate separari debere ob fraudes, scandala aliâq; incommoda evitanda. At quid si postea

comperiatur fuisse erratum in iudicio, prax
non raro evenit? R.. reintegrandum erit non
prius matrimonium (nisi conjux alter non tiam
scelere alteri adhæserit; tunc enim ad coha nis
tionem tori conjux innoxens admittere non
tur, sed jure repellere potest. Ut habetur
dem c. Fraternitatis. eodem titulo.) Adeoq
posterius matrimonium quodcunque, etiam
licentia judicis Ecclesiastici contractum, d
vendum est. Prout dicitur famosissimo
casu latè descripto c. Littera, De frigidit.
declaratione & confirmatione dictorum de
compendiò.

Mulier O nupsit Viro P. cum quo multo
nos morata non potuit ab ipso propter
rudinem carnaliter cognosci; quare præ
probationibus arctitudinis, quas jam pri
expressi, celebratum fuit divortium. Eo
brato mulier O emisit suasu Episcopi Alti
rensis Ordinarii sui votum continentiae per
tuz. Vir P. cupiens fieri pater duxit aliam
rem; contigit autem postea, quod mulier
nit, qui feras hujusmodi referavit, & abj
continentiam, quam promiserat, super
viro G. Interrogatus Innocentius III. rescrip
Hæc secunda posteriora matrimonia esse d
venda, & redeundum ad primum, nisi hunc
ditū impediret vel votum solemne mulieris,
fornicatio viri. Ad hoc impotentiae impe
mentum reducuntur alia duo, ætatis impub
& Sexus mixti. Expedio strictim non tam
prax

praxi, quæ certè rata est, quam ob vexamina non tantum in ordine ad matrimonium, sed etiam ad sacros Ordines, & Professionem Religionis; præsertim quoad hermaphroditos.

V. Impotentia ætatis.

Jure naturæ quidem impedimentum dirimens matrimonium esset tantum ætas indigere, seu illa ætas impubes, quæ est destituta usu rationis sufficientis ad hunc contractum, præsertim nunc sacramentalem ineundum, prout infra de sponsalibus declarabit, Adeò ut spectato solo jure naturæ etiam impuberes usum rationis consecuti validè matrimonium contrahant, etsi defacto adhuc impotentes sint, cum eorum impotentia naturalis & temporalis sit, non perpetua. Undè inter infideles, si cætera non desint, valeret ejusmodi matrimonium impuberum, nimirum tanquam exercendum tempore suo.

II. Jure autem Ecclesiastico ætas impubes, scilicet masculi ante decimum quartum, & femellæ ante duodecimum annum impletum, tanquam inhabilium ad matrimonium contrahendum declaratorum, est impedimentum dirimens matrimonium contrahendum, nisi ob urgentissimam causam dispensatio fiat à solo summo Pontifice. *c. Continebatur, c. Attestabatur. c. Ubi. c. Ultimo De Desponsatione impuberum.* Et communissima DD. Ratio est; quòd Ecclesia pro inconvenienti habeat matrimonium contrahi

trahi ab iis, qui nondum pubertatem & quo
di potentiam affecuti sunt: atqui pubertas imp
nerandi potentia plerumq; prædicta atagiti
sculi & famellæ contingit; ergo ea tant
tate, non ante, matrimonium contrahentel
sunt, eosque sic posse justè decretum est. tem
re seclufa dispensatione peccare mortaliter
puberes matrimonium contrahentes, exsp
multi apud Sanchez cit. *disp.* 7. Ipse tamen
aliis æquè probabiliter negat; quia ejusmo
rimonia videntur dissimulare sacri Canon
illa interpretantur valere tanquam sponsa Et d
futuro; ut *sect. sequent.* indicabimus nien

132 III. Excipit ipsum jus casum, quo malitine.
plet atatem; si nimirum certis indiciis ost
tur, puerum & puellam ante dictam atatem
usum rationis ad eum contractum ineun
sufficientem, & etiam pubertatem seu ma
carnalis potentiam affecutos esse; tunc enat
matrimonio repellendi non sunt. Ut hæci
c. de illis. 2. &c. Ultimò De desponsatione
puerum. Certè D. Gregor. l. 4. *Dialogor.*
narrat, suo tempore puerum novem ann
nutricem suam imprægnasse. Quo casu
centia Episcopi ob gravem & urgentissim
causam (ait Sanchez l. 7. *disp.* 120.) & val
& licitum erit ejusmodi matrimonium in
beris? ait verò sine licentiâ Episcopi & sine
causa contrahens matrimonium, etsi va
contrahat, peccare tamen mortaliter, post
var. Sylvestrum & alios indicat Sanchez ibi

Cap. 2. Quia jam fit verum matrimonium, & quod Ecclesia fieri graviter prohibet ob illud impubertas impubertatis tempus, nisi ob gravem causam legitime approbatur utique ab Episcopo.

IV. Econtra si contingat masculum vel foemellam etiam post praedictam pubertatis aetatem ob naturae imbecillitatem inhabiles esse ad contrahendum matrimonii, tunc plena pubertatis aetas expectanda est, quae secundum jura contingere solet tamen censetur masculis decimo octavo, foemellis decimo quarto anno sive ad contrahendum, sive jam contracto, ad consummandum matrimonium.

Et deinceps conceditur spatium triennii ad expediendum, utrum impotentia perpetua sit, nec temporaria. Ut cum communi docet Sanchez cit. cum Coninck *disp. 31 dub. 7. num. 84.* Layman *c. 12. num. 2.* Qui omnes recte admonent, universim consultum non esse, ut in tenera & adhuc infirma aetate puer cum foemella copuletur, eo quod tunc matres in partu periclitari, & proles infirmæ nasci soleant.

VI. Impotentia Sexus mixti. Matrimonia hermaphroditorum.

Certum apud omnes, eum, qui habet duplicem sexum, & secundum unum est impotens, non posse contrahere, nisi secundum sexum, quo est potens: & nullo modo, si neutro sexu sit potens, sicut &, si nullum perfectum sexum habet, raro non tamen nunquam viso monstro. Jam quoad reliqua pono quatuor casus.

I. Qui-

- 135 I. Quidam habet duos sexus, & in utroque potens est, sed inæqualiter. Quid juris? pro
quidem prævaleat sexus foemineus, reputatur ma
mulier. Unde non potest valide Ordines val
perire, nec profiteri in Religione virorum. Per
uxorem ducere, sed bene nubere marito. ma
Tambur. c. 13. §. 2. num. 27. merito etiam tar
concederet talem fieri monialem propter inco
aliqualem potentiam sexus masculini. Sexu
prævaleat sexus masculinus, mas reputabitur gre
ut talis matrimonium inire potest, non per
ri in Religione Monialium nec nubere viro. I
lidè tamen suscipere sacros Ordines, sed run
quia ut monstruosus irregularis est. De quo juri
136 II. quidam post probationem Medici vali
& matronarum peritarum secundum utrumq
sexum est æqualiter potens: quid juris? hun
matrimonium contrahere potest secundum rò n
lum sexum, quem elegerit, quo electo peccat lum
mortaliter, si fortè alio uti velit. Imò Paro fœr
hujus matrimonio assistere non debet, nisi alio
etiam electionem coram iudice ecclesiastico erat
ciat, eamque sub juramento. Sanchez l. 7. salt
106. Pontius l. 7. c. 65. num. 8. Unde si re ja
tua conjuge, viduus remaneat, licet valide tuit
traheret secundum alium sexum, electionem C
etiam mutando, peccaret tamen mortaliter I4.
tra juramentum, imò etiam secluso jurame null
secundum Sanchez, & alios; quod tamen rio
num neget Hurtadus apud Tambur. cit. fess
29. in fine. Hinc duos hermaphroditos qui

ter potentes in utroque sexu non posse ad usum promiscuum utriusque sexus, hoc est, modò masculinum, modò foemineum, nec licitè, nec validè contrahere matrimonium, benè probat Perez *disp. 37. sect. 15.* quia illa essent quasi duo matrimonia, quod videtur abhorrere ab ipsa natura rationali ob majorem rationem, majoraque incommoda. Talis aequaliter potens in utroque sexu nec mulierum, nec virorum Religionem ingredi valet, nec Ordines validè vel licitè suscipere potest. Ut latè prosequitur Sanchez *cit.*

III. Quædam conjugata incipit esse vir promumpente natura in sexum masculinum. Quid juris? R. Si maneat in illa etiam sexus foemineus, validum fuit matrimonium, ipsaque tenetur hunc sexum in usum matrimonii retinere; si verò non remaneat, matrimonium ab initio nullum fuit, & nunc esset invalidum; quia sexus ille foemineus, in quo contraxit, non erat perpetuus, alioquin ineptus ad matrimonium illud. Non erat perpetuus, quia latebat in illa sexus virilis saltem in dispositione corporis, qui suo tempore jam erupit; sola ergò bona fide hætenus potuit uti matrimonio.

Ob similem rationem rectè docet Lugo *resp. moral. l. 1. dub. 31. cum Diana part. 5, tract. 14. resol. 40.* monialem, quæ erupit in marem, nulliter professam fuisse, atque adeò è Monasterio educendam, & minimè cogendam ad professionem emittendam in Religione virorum; quia nec ipsa profitens habuit intentionem profiten-

fitendi, nisi apud Moniales, nec aliter illam
ceptavit Prælati, nisi ut fæminam. Quod
aliqui dixerint apud eundem Lugo, qui in
contingente talem cogere volebant ad pro
dum in Religioforum Monasterio.

138 IV. Quidam conjugatus incepit esse fe
na, subtrahente natura instrumentum gen
Quid juris? Respondet *Cardinalis de Lugo*
tantam mutationem evenire non posse, si
contingat, matrimonium quidem fuisse
dum, sed statim mutato sexu dissolvi vincu
dicti matrimonii; quia matrimonium con
nequit inter duas fæminas, nec inter duas
res. Verum Tamburino. cit. num. 35. cen
mihi valde difficile videtur concedere, ma
monii vinculum ante mortem alterius utrius
dissolvi; cum omnes Scripturæ, Patres,
Theologi clament, matrimonium con
tum non nisi morte dissolvi. Melius ergo
tur, quod modò in simili dictum antea
matrimonium fuisse ab initio invalidum;
sexus, sub quo contractum fuit matrimonium.
& consequenterabilitas personalis ad ma
monium non erat perpetua, latente in corpore
li dispositione sexu alio, qui deinde apparet.
Propter eandem rationem, si quis talis profectus
in Religione virorum sic varietur in fæminam
nulliter professus fuisset, nec esset cogendus
profiteatur apud Moniales. Ut dictum in
suprà. At quid si quispiam jam initiatus Sa
dos simili ratione mutetur in fæminam?

spondet idem de Lugo: ipsum fuisse verum Sacerdotem, & Sacerdotis characterem per ejusmodi mutationem non amittere; invalidè tamen imposterum consecraturum, vel absoluturum à peccatis, sicut inquit, anima Sacerdotis extra corpus characterem servat, cum tamen non possit valide consecrare; quia exercitium Ordinis conceditur composito humano virili, non verò soli animæ, nec consequenter tali novæ fæminæ, sic Lugo. Sed tu cogita.

SUBSECTIUNCULA.

De Impedimentis impediens tantum:

QUæ nimirum non irritant vel annullant, sed prohibent tantum, & illicita reddunt matrimonia. Antiquo jure fuerunt varia infra indicanda. Omnia modò vigentia adhuc comprehendimus hoc casu: *Votum, interdictum, færia, sponsalia, crimen.*

SUMMARIA.

- 139. *Votum simplex impedimentum impediens tantum.*
- 140. *Est quadruplex scilicet votum castitatis integræ: Religionis ingrediendæ & profitendæ; suscipiendæ SS. Ordines: & cælibatûs.*
- 141. *Debent tamen esse vota perfecta.*
- 142. *An & quando peccet contrahens contra tale votum conditionatum tantum?*
- 143. *Qualiter impediunt Interdictum 144. færia 145. sponsalia. 146. crimen?*

1. *Votum.*

Votum simplex castitatis impedit matrimonium contrahendum, non autem dirimit

rimis ratum, vel consummatum. Omnes. c. si
stat liquido jure c. *Meminimus*. I. *Consulimus*.
Rursus. Qui clerici vel voventes matrimonium
contrahere possunt. c. rursus si habet. Rursus
quidam votum castitatis emittens juravit, se
stea aliquam puellam ducturum in uxorem. De
de a fraternitate tua requisiti arbitrari
quod, cum simplex votum apud Deum non
nisi obliget, quam solemne, pro eo, quod juravit
temere penitentiam agat, & votum, quod
fecit, studeat observare. Quod si, postquam
stitit hujusmodi juramentum, ad nuptias
proprio convolasset, cum matrimonium con
hendum impediat votum simplex, non tamen
rimat contractum, nihil ambiguitatis habet
stio fraternitatis tua. Sic Pontifex. Ratio
quia talis vovens peccat quidam contra virtutem
Religionis contrahendo matrimonium in
patibile cum promissione sua facta Deo, attamen
quia tali promissione actu & solemni Deo
non tradit, nec coram facie Ecclesiae stans
mutasse censetur, prout fit in voto solemni,
non invalidat contractum matrimonium,
solemniter coram facie Ecclesiae se tradit
mini.

140 Quadruplex est ejusmodi votum simplex.
Ipsam votum castitatis seu continentiae integre
perpetuae; votum Religionis ingrediende
profuturæ; votum suscipiendi sacros Ordines
& votum Coelibatus non ducendi uxorem, ne
nubendi, &c. Omnia matrimonium impediunt.

unt, ac mortaliter illicitum reddunt, ipso naturali ac divino jure, cum scriptum sit: *Vovete & reddite*. Attamen grandis inter hæc notanda disparitas: nam contrahens cum voto simplici castitatis vel continentiae, non tantum peccat ipso facto matrimonium contrahendo, sed etiam postea toties, quoties debitum conjugale exigendo; quamvis alteri petenti reddere possit & teneatur; quia ille vovendo Deo castitatem privavit se jure petendi actum conjugii, quamvis alterum jure suo petendi debitum privare non potuerit. De quo rursus *c. sequenti. Cum de debito*. At verò post votum ingrediendi vel proficendi Religionem, vel sacrum Ordinem suscipiendi, matrimonium contrahens, tunc quidem peccat mortaliter contra promissionem factam Deo de bono majori incompatibili cum matrimonio, ad cuius scilicet boni executionem sic contrahendo impotentem se reddit; non tamen peccat postea, sed licite debitum conjugale & petere & reddere potest; quia non habet votum de ipsa castitate, sed tantum votum de vovenda castitate, seu votum assumendi statum, in cuius assumptione ipsa vovetur castitas, à cuius voti impletionem nunc impeditus est, donec matrimonium solvatur. Quo circa soluto matrimonio uterque voto suo simpliciter obligatus manet, si nimirum adhuc sit idoneus Religioni aut sacris Ordinibus. Communis DD. cum Navar. l. 3. *Consil. 17. de voto*. Sanchez l. 9. *disp. 33. num. 14*. Layman cit. *part. 4. c. 3. in fine*.

¶ 141 Vota tamen prædicta, ut impediunt, & cita reddant matrimonia, debent habere omnes conditiones validi & obligatorii voti, certe hic, sed alibi suo loco explicandas: & singuliter, ut sint emissa deliberatè, ac liberè cum intentione vera promittendi & se se obligandi Deo, non per modum simplicis propositi. *Deliberatè* quidem cum plena advertentia ad materiam & obligationem voti, secluso errore & ignorantia circa substantiam vel circumstantiam per se intentam, aut aliam, quam quis præcivisset, vovere nolisset. *Liberè* item, secluso omni metu injustè incusso ad extorquendum tale votum, & siquidem sit gravi injustè extortum votum certò non obligat & irritum est, saltem jure Ecclesiastico. c. 1. *his, que vi.* Atque probabilissimè etiam jure naturæ, cum Deus ejusmodi votum non acceptat quia acceptando videtur approbare injuriam extorquentis. Quidquid sit, nobis sufficiat meminisse leges, 117. ff. de *Regulis Juris*. *Nemo consensus sui tam contrarium, quam vis & metus quem comprobare contra bonos mores est.* Quod practicè tuta est sententia tenens: Votum quocunque metu injusto quantumvis levi & invalidum propter rationem indicatam. Notata contra Sanchez l. 4. de voto, & plerumque alios docent permulti graves DD. apud eundem Sanchez & Lessium l. 2. de *justitia*. c. 4. Atque inter ipsos maximè laxus piissimus Doctor Navar. *Manuali* c. 22. num. 15.

Quid si votum ejusmodi emissum sit condi-
 tionatè sub conditione de futuro; peccabitne vo-
 vens, si ante impletam conditionem matrimo-
 nium contrahat? R. cum Sanchez eodem l. 4.
Moral. c. 22. num. 11. ita, peccabis, si conditio
 ponenda non pendeat à tua voluntate, ut si vovi-
 sti castitatem servare deinceps, si DEUS te hoc
 anno à gravissimo cruciatùs dolore calculi præ-
 servaverit: peccabis, si non elapso anno matri-
 monium contrahas; quia conditio implenda
 pendet à voluntate DEI. Non autem peccabis,
 si votum sit pœnale, vel à tua libera voluntate
 pendeat, v.g. vovisti servare castitatem, si denuò
 te inebriaveris, vel fornicatus fueris hoc anno;
 non peccabis, eodem anno non impleto matri-
 monium contrahens; quia non teneris exspe-
 ctare, multò minus ponere conditionem illam.
 At quid si jam ductâ uxore, nondum elapso an-
 no, te inebries? Respondet rectè Sanchez cit.
num. 13. te obligari servare in matrimonio ca-
 stitatem, æquè ac tenereris, si post emissum vo-
 tum castitatis absolutum, matrimonium con-
 traxisses; jam enim posita conditione, tuum
 votum evasit absolutum. Hæc in gratiam ju-
 niorum.

II. Interdictum.

Seu prohibitio Ecclesiæ, cum scilicet Ordi-
 narius, Pastor, Episcopus vel Parochus ma-
 trimonia interea contrahere interdicat ob justam
 causam. Ut patet ex jure c. *Ultimo De Clande-
 stin. desponsat.* Ubi Parochis præcipitur, si pro-
 babi-

habilis conjectura impedimenti apparuerit, *contractus interdiciatur expresse, donec, quid vi debeat super eo, manifestis constiterit dolo mentis.* Similiter *c. Penultimo. De Sponsalibus*: Dicitur: *pendente lite de matrimonio valore, interdicendum esse, ne aliud matrimonium contrahant.* Contra tale interdictum ergo peccarent mortaliter sponsi matrimonium contrahentes & consummantes; si nimirum causa interdicti gravis sit utpote jam dictum dubium impedimento vel valore matrimonii, gravissima dissensiones parentum, vel cognatorum sponzorum &c. Secus, si causa interdicti ex momenti sit. Ut notat Tannerus *tomo 4. 9. quest. 4. num. 33.* Quem vide. Huc spectat interdictum juris communis, ne sponsi matrimonium contrahant absque præmissa trina nuntiatione, alioquin peccaturi mortaliter: videbimus suo loco: Item aliud interdictum juris quoad excommunicatos, quippe qui privantur usu activo & passivo Sacramentorum: huc reducunt alii interdictum commune naturæ, ne filii contrahant matrimonium consultis vel invitis parentibus: sed de hoc fortius Sect. sequenti.

III. FERIA.

144 **S**eu tempus sacrarum feriarum, videlicet Adventu Domini usque ad diem Epiphaniæ inclusive: & à feria quarta Cinerum usque à Octavam Paschæ prohibentur ab Ecclesia fieri nup

Señ. I. De Impedimentis matrimonii. 151

nuptiæ solennes tantum, utpotè cum solemnī benedictione sponzorū ac signis publicæ lætitiæ, solemnī scilicet traductione seu pompa traductionis sponsæ, solemnī convivii, &c. Ex cōmuni Sanchez cit. *disput. 7. num. 17.* Quare nullo cōmuni jure interdicitur, ne quis matrimonium eo tempore ineat sine benedictionibus, & solemnī illa deductione sponsæ, convivioque moderato. Adeòque nihil aget Parochus adversus Concilium Trident. *Sess. 24. c. 10. De Reformatione Matrimonii.* si tempore Adventūs vel Quadragesimæ assistat matrimonio seu Viduorum, seu etiam Virginum, quo benedictionibus in aliud tempus dilatis, sponsa deducatur cum exigua pompa, moderato convivio, aliisque modestis lætitiæ signis. *Perez, Hurtadus, Marchant.* alii apud Sanchez cit. Certè Congregatio Concilii apud Galemart. ad cit. *c. 10. Trident.* declaravit, posse coram Parocho & testibus illo tempore contrahi, sine tamen solennitatibus. Attamen Layman cit. *part. 4. c. 15.* monet observandam esse consuetudinem Diocesis: testaturque in Bavaria non permitti; ut omissis, vel in aliud tempus dilatis benedictionibus, in-
eat matrimonium, nisi necessitas urgeat, ut si miles in periculo mortis constitutus, vel statim discessurus concubinam ducere velit.

IV. Sponsalia Remissivè.

Sponsalia semel legitimè contracta cum uno
vel una sunt impedimentum impediens ipso
jure

jure naturæ, ne licitè matrimonium contrahat, nisi prior sponsus sponſa conſentiat, aut juſta cauſa diſſolvet priora ſponſalia ſubſiſt. De quibus late ſequenti,

V. Crimen.

146 *V*aria Crimina his verſibus comprehenſa
*Inceſtus, Raptus ſponſata mors mulieris
 Suſceptus propriæ ſobolis, mors Preſbyteri
 Vel ſi pœniteat ſolemniter, aut monialem
 Accipiat: prohibent hæc conjugium ſociandum*

Hæc olim jure antiquo impedimento erant, ne quis talis criminis reus licitè contrahere poſſet nullum aliud matrimonium amplius. Hæc ſententia in ſcriptis videndis apud Sanchez & alios paſſim. Verum hæc omnia modo per diuturnam deſuetudinem ſublata ſunt. Secundum communem ſententiam DD. Sententiam & omnium Eccleſiaſtica praxin. Adeò ut dicat Navar. c. 22. num. 16. non meminiffe totâ vitâ ſuâ ſuper ejusmodi criminis impedimento diſpenſationem petiſſe.

147 Aliud adhuc impedimentum catechiſmi, cognationis ſpiritualis imperfectæ ortæ inſuper perſonam aſſiſtentem tantum ad catechiſmum & cæremonias Baptiſmi, & baptizatum, modo omninò obſolevit, vel diuturna deſuetudine dilectum, veletiam à Tridentino ſeſſ. 24. de Sacram. matr. c. 2. ſublatus eſt; ubi omne ſpiritualis affinitatis impedimentum abrogatur, præter

per paternitatem & compaternitatem à nobis
jam supra explicatam.

SECTIO II.

De Matrimonii Promissione seu sponsalibus,
ac consensu de futuro.

SUMMARIA.

148. Sponsalia quid?
149. Sunt essentialiter promissio mutua;
150. Acceptata, 151. cum repromissione.
153. Ac vera ac seria cum animo promittendi.
155. Et se obligandi, 156. ac implendi.
157. Quid in dubio, an bene, vel fide promiserit?
158. Quam voluntaria & deliberata, usque ad n. 162.
162. Et quam libera esse debeat hac promissio? usque ad
n. 166.
166. Quando & qualis ignorantia, error, vel deceptio
seu dolus irritet sponsalia? usque ad n. 170.
170. Item quando & qualis metus ea irritet? usque ad n.
174.
174. Consensus in sponsalibus debet verbis, vel aliquo si-
gno externo exprimi.
175. Quae verba requirantur, & sufficiant? usque ad n.
179.
179. Verba certò sponsalia & 180. certò matrimonium
significantia quae?
183. Verba dubia examinantur, usque ad n. 188.
188. Quenam alia signa sufficiant & arguant sponsalia?
usque ad 192.
192. Quae personae sint habiles ad sponsalia?
193. Quae inhabiles naturaliter?
194. Quae requiratur, & sufficiat aetas? usque ad n. 198.
198. Invalida sunt sponsalia inter adstrictos impedi-
tis matrimonii.
201. Filii familias ipsum matrimonium valide contra-
hant.
202. Ac etiam sponsalia insciis vel inuitis parentibus.